

DECIZIE

24 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu, Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu, Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Societatea cu răspundere limitată „Nuțu CR”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu răspundere limitată „Impexplus&Co” împotriva Societății cu răspundere limitată „Nuțu CR” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională a Societății cu răspundere limitată „Nuțu CR” împotriva Societății cu răspundere limitată „Impexplus&Co” cu privire la încasarea penalității de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Societatea cu răspundere limitată „Nuțu CR” și a fost menținută hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 02 februarie 2017,

c o n s t a t ă:

La data de 25 februarie 2016, SRL „Impexplus&Co” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Nuțu CR” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 01 iunie 2015, între SRL „Impexplus&Co” și SRL „Nuțu CR” a fost încheiat contractul de furnizare a utilajului/echipamentului tehnic nr. IM 0115 în valoare de 30504 Euro, iar la data de 25 iunie 2015, a fost încheiat contractul de furnizare a utilajului/echipamentului tehnic nr. IM 0116 în valoare de 9127,20 Euro.

Menționează că, conform pct. 4.1 din contractele enunțate, s-a obligat să livreze și să instaleze utilajele la obiectul pârâtei situat în r-nul Orhei, s.Peresecina, traseul Chișinău-Bălți-Ucraina/km 21+875/parte dreaptă, iar ultima, conform pct.3.3 din contracte, s-a obligat să achite costul acestora în două tranșe a câte 50% din suma contractantă și, anume, 50% sub formă de avans și 50% la momentul semnării actului de predare-primire a utilajului.

Susține că, și-a executat integral obligațiile contractuale și a livrat și instalat utilajul procurat, fără a-i fi înaintate careva pretenții, însă pârâta nu și-a executat

integral obligația de plată, acumulând, astfel, o datorie în sumă totală de 222309,29 lei și refuză semnarea actului de predare-primire a utilajului.

Relevă că, la data de 22 decembrie 2015 și 28 decembrie 2015, a expediat în adresa pârâtei reclamații, prin care a solicitat semnarea actului de predare-primire a utilajului livrat și instalat, precum și stingerea datoriei restante, însă în termenul stabilit, ultima nu a semnat actul solicitat și nu a stins datoria creată.

Consideră că, pentru neexecutarea obligației de plată a utilajului livrat și instalat, pârâta urmează să achite o dobândă de întârziere în mărime de 13131,47 lei, calculată conform art. 619 alin. (2) din Codul civil.

Solicită încasarea din contul SRL „Nuțu CR” a datoriei în sumă de 222309,29 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 13131,47 lei, a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 6636 lei și a taxei de stat în sumă de 7065 lei.

La data de 22 septembrie 2016, SRL „Nuțu CR” a depus cerere reconvențională împotriva SRL „Impexplus&Co” cu privire la încasarea penalității de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reconvenționale pârâta a indicat că, la data de 01 iunie 2015, între SRL „Impexplus&Co” și SRL „Nuțu CR” a fost încheiat contractul de furnizare a utilajului/echipamentului tehnic nr. IM 0115 în valoare de 30504 Euro, iar la data de 25 iunie 2015, a fost încheiat contractul de furnizare a utilajului/echipamentului tehnic nr. IM 0116 în valoare de 9127,20 Euro.

Menționează că, conform pct. 3.3 din contractele enunțate, și-a executat obligația de plată, achitând în avans 50% din costul utilajului, însă din considerentul că, SRL „Impexplus&Co” nu i-a înaintat spre semnare actul de predare-primire, a fost în imposibilitate să achite tranșa a doua.

Susține că, SRL „Impexplus&Co”, prin neprezentarea actului de predare-primire cu documentația accesorie de rigoare, a încălcat obligația de producere și livrare a mărfii în termen de 45 zile calendaristice asumată conform pct. 2.3 din contract, astfel, conform pct. 7.2, aceasta urmează să achite o penalitate în mărime de 0,1 % din prețul mărfii pentru fiecare zi de întârziere, calculându-i, astfel, suma de 7133,40 Euro.

Solicită încasarea din contul SRL „Impexplus&Co” a penalității de întârziere în sumă de 7133,40 Euro și a taxei de stat în sumă de 4733,72 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 02 februarie 2017 acțiunea inițială a fost admisă parțial și au fost încasate din contul SRL „Nuțu CR” în beneficiul SRL „Impexplus&Co” datoria în sumă de 222309,29 lei, dobânda de întârziere în sumă de 13131,47 lei și cheltuielile de judecată compuse din 7065 lei - taxa de stat și 5000 lei – cheltuielile de asistență juridică. Acțiunea reconvențională a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2017 a fost respins apelul declarat de către SRL „Nuțu CR” și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 26 octombrie 2017, SRL „Nuțu CR” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii inițiale și admitere a acțiunii reconvenționale.

În motivarea recursului a indicat că, hotărârile judecătorești sunt ilegale, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și procedural, nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată și, anume,

prevederile art. 573 lit. b) și c), art. 760 alin. (1) lit. b) și alin. (2) și ale art. 957 alin. (1) din Codul civil, a fost aplicată legea care nu trebuia să fie aplicată și, anume, prevederile art. 512 alin. (1) și (2), 572 alin. (2) din Codul civil, au interpretat eronat prevederile art. 514, 572 alin. (1) și ale art. 957 alin. (3) din Codul civil, precum și cauza a fost judecată în absența sa.

Menționează că, instanțele de judecată au examinat cauza în absența sa, încălcându-i, astfel, dreptul la apărare, accesul liber la justiție, dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, dreptul de a fi asistat de un avocat ales sau numit din oficiu prevăzut de art. 26 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, precum și egalitatea armelor în proces și disponibilitatea în drepturile procedurale.

În acest sens, invocă că, la soluționarea cauzei în primă instanță, din motive tehnice, reprezentantul său, Cristina Doga nu și-a putut exercita drepturile procedurale și nici prezenta noi probe din considerentul că, deși fusese admisă în profesia de avocat, nu i-a fost eliberată legitimația de avocat pentru a o putea împuternici prin mandat, fapt ce nu-i este imputabil, astfel, la data de 02 februarie 2017, a solicitat amânarea ședinței de judecată pentru o altă dată, însă cererea sa a fost respinsă ca neîntemeiată și a fost examinată cauza în fond.

Consideră că, în acest mod, a fost limitată în dreptul de a participat în proces prin reprezentantul ales, de a da explicații, de a adresa întrebări părții adverse, de a expune obiecții la pretențiile înaintate, cu toate că, înaintase o cerere reconvențională și a achitat taxa de stat.

Sușține că, instanța de apel, la fel, a examinat cererea de apel în absența sa, cu toate că, în prealabil, cu o zi înainte de data ședinței de judecată, reprezentatul său, avocatul Cristina Doga, împuternicit în baza mandatului seria MA nr.1172900 din 05 iulie 2017, a depus cerere de amânare a ședinței de judecată, motivând că, pentru aceeași dată și oră este antrenată la examinarea altor două cauze civile consecutive în cadrul Judecătoriei Orhei (sediul Central), care au fost stabilite anterior.

Relevă că, reieșind din clauzele contractelor de furnizare a utilajului/echipamentului tehnic, obligația sa de plată urma să ia naștere doar după semnarea actelor de predare - primire a mărfii livrate și instalate la obiectele sale de către intimată, însă în speță, nu a fost semnat un astfel de act, mai mult, intimata nu i-a remis niciodată actul de predare-primire cu indicarea numărului bunurilor livrate și a volumului lucrărilor executate în vederea verificării dacă corespunde cerințelor contractuale.

Astfel, consideră că, obligația de plată nu a survenit, aceasta nedevenind scadentă.

Afirmă că, instanțele de judecată au interpretat eronat prevederile art. 957 alin. (3) din Codul civil, întemeindu-și soluția în baza notificărilor expediate de intimată, deoarece acestea nu pot fi apreciate ca o recepție a bunurilor și lucrărilor, prin aceste notificări doar s-a solicitat semnarea actului de predare-primire, fără a-i fi prezentat actul, mai mult, s-a solicitat prezentarea la sediul intimatei pentru semnarea acestuia, ceea ce este în contradicție cu prevederile art. 573 lit. b) și c), art. 760 alin. (1) lit. b) și art. 957 alin. (1) din Codul civil, din care reiese cert că, recepționarea bunurilor și a lucrărilor efectuate de intimată urma a fi realizată la locul instalării acestora.

Relevă că, actul comisiei de lucru privind recepția utilajului pentru efectuarea încercărilor în complex nu constituie un act de predare – primire a utilajului și lucrărilor, deoarece este un act intermediar întocmit exclusiv în scopul indicat în acesta, iar darea în exploatare și recepția finală urma să aibă loc după finalizarea încercărilor în complex.

Declară că, intimata nu a executat integral volumul de lucrări asumate, acestea fiind finalizate de un terț, pe care l-a contractat ulterior, astfel, cu referire la prevederile art. 705 alin. (1) din Codul civil, consideră că, nu poate fi obligat să execute obligațiile sale în situația în care intimata nu și-a onorat obligațiunile contractuale, or, obligația de plată a valorii bunurilor livrate și instalate apare doar după recepționarea acestora.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 27 decembrie 2017 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, SRL „Impexplus&Co” a solicitat încasarea din contul SRL „Nuțu CR” a datoriei în sumă de 222309,29 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 13131,47 lei, a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 6636 lei și a taxei de stat în sumă de 7065 lei.

La rândul său, SRL „Nuțu CR”, înaintând prezenta cerere reconvențională, a solicitat încasarea din contul SRL „Impexplus&Co” a penalității de întârziere în sumă de 7133,40 Euro și a taxei de stat în sumă de 4733,72 lei.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii inițiale și netemeiniciei acțiunii reconvenționale.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către SRL „Nuțu CR”, a ajuns la concluzia netemeiniciei acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural.

Din actele cauzei și, anume, din procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 06 iulie 2017 rezultă că, apelul a fost judecat în lipsa reprezentantului SRL „Nuțu CR”, care avea calitate de apelantă în proces.

De asemenea, din materialele cauzei rezultă că, la data de 05 iulie 2017, din partea reprezentantului SRL „Nuțu CR”, avocatul Cristina Doga a parvenit o cerere, prin care ultimul a solicitat amânarea ședinței de judecată a instanței de apel

din 06 iulie 2017 pentru o altă dată, susținând că, este în imposibilitate de a se prezenta în ședința de judecată, deoarece la aceeași dată, participă la examinarea a altor două cauze civile în cadrul Judecătoriai Orhei, stabilite pentru orele 10.00 și orele 11.20 (f. d. 45, vol. I).

Cu toate acestea, instanța de apel a respins cererea de amânare și a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa reprezentantului apelantei SRL „Nuțu CR”, judecând apelul în fond.

În conformitate cu art. 191 alin. (1) lit. a) CPC, poate fi stabilit un alt termen pentru ședința de judecată, la cererea părților, din motive temeinice, cum ar fi: imposibilitatea părții de a se prezenta în ședința de judecată la data fixată din motive ce nu depind de voința sa.

În conformitate cu art. 206 alin. (5) CPC, la solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amâna o singură dată judecarea pricinii din cauza neprezentării motivate a reprezentantului acestuia.

Prin prisma normelor de drept enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel, judecând cauza, în lipsa reprezentantului SRL „Nuțu CR”, avocatul Cristina Doga, care se constată că, a fost în imposibilitate de a se prezenta în ședința de judecată, nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel, a admis încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) CPC.

Sub acest aspect, în speță se constată că, prin examinarea apelului în lipsa reprezentantului SRL „Nuțu CR”, care a solicitat o singură dată amânarea examinării apelului, a fost încălcat în mod direct dreptul acesteia la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor garantat de art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, or, unul din principiile procesului echitabil este contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului.

Pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție invocă hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 noiembrie 2008 în cazul Russu contra Moldovei, prin care a fost recunoscută încălcarea art. 6 § 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

La caz, se mai reține că, din procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 06 iulie 2017 rezultă că, apelul a fost judecat și în lipsa reprezentantului SRL „Impexplus&Co”, care avea calitate de intimată în proces. Or, în conformitate cu art. 206 alin. (4) CPC, dacă reclamantul și pârâtul nu s-au prezentat în judecată din motive neîntemeiate și dacă nici una din părți nu a cerut examinarea pricinii în absența sa, instanța amână procesul.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel prima instanță urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Societatea cu răspundere limitată „Nuțu CR”.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2017 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu răspundere limitată „Impexplus&Co” împotriva Societății cu răspundere limitată „Nuțu CR” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională a Societății cu răspundere limitată „Nuțu CR” împotriva Societății cu răspundere limitată „Impexplus&Co” cu privire la încasarea penalității de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu

Mariana Pitic